

درسنامه‌ی درس هفتم

کعبه بر اساس تدبیر حکیمانه خداوند علی(ع) و سایر امامان(ع) جانشینی رسول خدا(ص) را برعهده داشتند.

دور افتادن مردم از هدایت امامان(ع) و پدید آمدن شرایط اجتماعی خاص پس از رحلت پیامبر(ص) حوادثی رخ داد که نتیجه‌ی آن این بود

- ✓ نظام حکومت اسلامی بر مبنای «امامت» محقق نشود
- امامان(ع) با وجود حضور در جامعه، فاقد قدرت شدند.

فقط در حکومت ۴ سال و نه ماهه علی(ع) با وجود جنگ با عهدشکنان و دشمنان داخلی، عالی‌ترین نمونه حکومت عرضه شد.

✓ در چهلیم هجری به دلیل ضعف و سستی یاران امام حسن(ع) حکومت به دست بنی امیه افتاد. چند نکته در مورد حکومت بنی امیه:

۱. سرسختانه با پیامبر(ص) مبارزه کرده بودند و تنها بعد از فتح مکه چون راهی جز تسلیم نداشتند، تسلیم شدند؛
۲. ابوسفیان(رهبر مشرکان و پدر معاویه) دو سال قبل از رحلت پیامبر(ص) به ناچار و ظاهراً اعلام مسلمانی کرد؛
۳. معاویه علیه حضرت علی(ع) جنگ صفین را به راه انداخت و بر خلاف تعهدش با مسلمانان، یزید را جانشین قرار داد؛
۴. یزید فردی بود که احکام خدا را به سخره گرفت و آشکار شراب می‌خورد و سگ‌بازی و میمون‌بازی می‌کرد و عامل ایجاد واقع کربلا بود؛

سپس، بنی عباس خود را عمو زاده پیامبر(ص) معرفی و به نام اهل بیت، قدرت را گرفته ولی همان روش بنی امیه را ادامه و به اهل بیت ظلم کردند. دو علت باعث شد از اسلام فقط نامش نماند: ۱. تحول معنوی و فرهنگی ایجاد شده در عصر پیامبر(ص) ۲. دو میراث ایشان(قرآن و ائمه(ع)) (ثقلین)

۱. بیم دادن مسلمانان نسبت به ضعف و سستی‌شان در مبارزه با بنی امیه(شامیان)

✓ شامیان بر شما پیروز خواهند شد و علت آن بر حق بودن آنان نیست بلکه:

۱. در راه باطل از زمامداران نشان شتابان فرمان می‌برند. ۲. شما مسلمانان بی‌اعتنایی و کندی می‌کنید.
- ✓ طبق حدیث این نکته قلب انسان را به درد می‌آورد که شامیان در باطل متحدند و مسلمانان در راه حق متفرق‌اند.

دو حدیث از نهج البلاغه

۲. پیش‌بینی آینده سرپیچی از امام و اختلاف میان مسلمانان که موجب سوار شدن بنی امیه بر تخت سلطنت شد

ناشی از روشن‌بینی و درک عمیق آن حضرت ← علت ← معلول

✓ ویژگی‌های حکومت بنی امیه: ۱. تداوم ستمگری که نتیجه آن حلال شمردن حرام‌ها

۲. گریستن دین خواهان بر دین از دست رفته‌شان و دنیاطلبان بر دنیایی که به آن نرسیدند؛

«حدیث دوم با آیه زیر قرابت مفهومی دارد»

(آل عمران/۱۴۴): ﴿وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ

عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ﴾

ترجمه: و محمد(ص) نیست، مگر روسلی که پیش از او رسولان دیگری بودند. پس اگر او بمیرد یا کشته شود، آیا شما به عقب برخواهید گشت؟

هر کس به عقب بازگردد، به خدا هیچ گزند و زبانی نرساند و خداوند سپاسگزاران را پاداش خواهد داد.

کعبه پیام و نکات:

۱. مهم‌ترین خطری که پس از رحلت پیامبر(ص) مسلمانان را تهدید می‌کرد و قرآن مسلمانان را از آن بیم می‌دهد بازگشت به جاهلیت است(انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ) * این هشدار نشان می‌دهد خطر انحراف از مسیر الهی حتی در جامعه‌ای که بدست رسول خدا(ص) بنا شده باشد هم وجود دارد؛
۲. سپاسگزاران رسالت، کسانی هستند که بعد از رحلت پیامبر(ص) به دوران جاهلیت بازنگردند(ثابت قدم بمانند) و خداوند پاداششان را می‌دهد.(سَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ)
۳. بازگشت به جاهلیت هیچ ضرری به خداوند نمی‌رساند.(فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا)

۱. ممنوعیت از نوشتن احادیث پیامبر اکرم (ص)

- ✓ با وجود سفارش پیامبر (ص) به نوشتن سخنانش، نوشتن احادیث ممنوع شد کسانی که به احادیث علاقه‌مند بودند فقط می‌توانستند آن را حفظ کنند؛
- ✓ مشکلات اساسی منع نوشتن احادیث و حفظ کردن آن‌ها:
- ۱. افزایش احتمال خطا در نقل (کم و زیاد شدن یا فراموشی اصل حدیث)؛
- ۲. فراهم شدن شرایط مناسب برای **جااعلان** (یا طبق **غرض شخصی** جعل و تحریف کردند یا به **نفع حاکمان** از نقل برخی احادیث خودداری کردند)
- ۳. **مهم‌تر:** مردم و محققان از **منبع مهم هدایت بی بهره ماندند - نتیجه:** **سلايق شخصی** در احکام دین دخالت داده و گرفتار اشتباهات بزرگ شدند.
- ✓ **مشکل سوم** برای **(شیعیان) پیروان ائمه (ع) پیش نیامد** زیرا احادیث از طریق ائمه (ع) که معصوم و به دور از خطا بودند، نقل می‌شد؛
- ✓ سالها بعد **منع نوشتن حدیث برداشته شد و حدیث نویسی رواج** یافت اما به **دلیل عدم حضور اصحاب پیامبر (ص)** در میان مردم به دلیل فوت یا شهادت، احادیث زیادی **جعل و تحریف شد - نتیجه:** تشخیص احادیث صحیح از غلط ساده نبود.

۲. تحریف در معارف اسلامی و جعل احادیث

- ✓ **عالمان وابسته** به بنی امیه و بنی عباس و **گروهی از اهل کتاب** (یهودی و مسیحی) که به ظاهر مسلمان شدند مانند **کعب الاحبار** از برکناری امام معصوم **سوء استفاده** کرده و به تفسیر آیات قرآن و معارف اسلامی مطابق با افکار خود و موافق با **منافع قدرتمندان** پرداختند؛
- ✓ **کارشان:** نقل داستان‌های **خرافی** درباره‌ی پیامبران (ع) در مساجد؛
- ✓ **نتیجه به ترتیب:** ۱. **راه یابی** این مطالب به کتب تاریخی و تفسیری ۲. **گمراهی** بسیاری از مسلمانان (مردم مطیع آنان می‌شدند)

۳. ارائه‌ الگوهای نامناسب

- ✓ عموم مردم **دنبال‌رو شخصیت‌های برجسته‌اند** و آنان را **اسوه** قرار می‌دهند
- ✓ در زمان پیامبر (ص) کسانی چون **علی (ع)، سلمان، مقداد، ابوذر، عمار** الگو بودند
- ✓ **بعد از رحلت** این شخصیت‌ها به **انزوا کشیده** شده و شخصیت‌های به دور از **معیارهای اسلامی در اندیشه و عمل و اخلاق**، برجسته شدند.

۴. تبدیل حکومت عدل نبوی به سلطنت

- ✓ بعد از رحلت پیامبر (ص): ۱. **جاهلیت در لباس جدیدی** وارد زندگی اجتماعی مسلمانان شد؛ ۲. **طالبان قدرت و ثروت** قرب و منزلت یافتند؛
- ۳. **شخصیت‌های باتقوا، جهادگر و مورد احترام** پیامبر (ص) **منزوی** شدند؛
- ✓ نقش حاکمان بنی عباس و بنی امیه در این زمینه:
- ۱. **عوض کردن مسیر حکومت؛** ۲. **ساختن کاخ‌های مجلل** برای خود و اطرافیان؛ ۳. **انباشتن خزائن** خود از جواهرات گرانبها؛
- ✓ **نتیجه تغییر مسیر:** تبدیل **جامعه مؤمن و فداکار** پیامبر (ص) به **جامعه‌ای راحت طلب**، تسلیم و بی‌توجه به روش پیامبر (ص)
- ✓ **نتیجه تغییر فرهنگ:** **روبرو شدن ائمه (ع) با مشکلات** زیاد و عدم توانایی در **همراه کردن مردم** با خود

دو نکته:

۱. مسائلی که زمینه را برای ورود جعل و تحریف به احادیث پیامبر (ص) آماده می‌کرد، عبارت است از:

۱. **منع نوشتن احادیث** پس از رحلت پیامبر (ص)؛
۲. **نیاز حاکمان جور و صاحبان قدرت** به توجیه موقعیت خود و اقدامات مخالف اسلام آن‌ها؛

۲. **تفاوت های اساسی حکومت «بنی امیه و بنی عباس» با رهبری پیامبر (ص):**

۱. **عادلان بودن حکومت رسول خدا (ص) و تکیه بر ظلم و جور** در حکومت‌های بنی امیه و بنی عباس.
۲. **گسترش اندیشه اصیل اسلام** توسط پیامبر (ص) و میدان دادن به اندیشه‌های غیراصیل و تحریف شده در آن حکومت‌ها.
۳. **عمل دقیق به دستورات و احکام الهی** توسط رسول خدا (ص) و **زیر پا گذاشتن احکام الهی** توسط آن حکومت‌ها.
۴. **مشی ساده حکومت داری رسول خدا (ص) و مشی اشرافی** آن حکومت‌ها